

Warszawa, 26.08.2015

dr hab. prof. nadzw. Renata Nowakowska-Siuta
Chrześcijańska Akademia Teologiczna w Warszawie Wydział Pedagogiczny
oraz
Uniwersytet Warszawski
Centrum Kształcenia Nauczycieli Języków Obcych i Edukacji Europejskiej

RECENZJA OSIĄGNIĘĆ NAUKOWYCH, DYDAKTYCZNYCH I ORGANIZACYJNYCH

Ks. Dr. Jerzego Króla

**UBIEGAJĄCEGO SIĘ O NADANIE STOPNIA DOKTORA HABILITOWANEGO W
DZIEDZINIE NAUK SPOŁECZNYCH DYSCYPLINIE PEDAGOGIKA NA WYDZIALE
NAUK PEDAGOGICZNYCH UNIWERSYTETU MIKOŁAJA KOPERNIKA W TORUNIU**

Ks. dr Jerzy Król uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych w wyniku uznania przez Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego dyplomu doktorskiego uzyskanego w Katolickim Uniwersytecie w Ružomberku, Republika Słowacka na Wydziale Pedagogicznym tegoż uniwersytetu w roku 2007. Tytuł rozprawy doktorskiej: *Pedagogika obrátenia a výchovy v učení Jána Pavla II*". Na dyplomie wydanym przez Uniwersytet w Ružomberku nie widnieją nazwiska promotora rozprawy oraz recenzentów rozprawy doktorskiej. Zaświadczenie MNiSzW nr 7351 dołączone do dokumentacji potwierdza równoważność uzyskanego dyplomu z dyplomem doktora nauk humanistycznych, nie uwzględnia dyscypliny naukowej.

Habilitant studiował w latach 1985 -1991 w Wyższym Seminarium Duchownym w Lublinie oraz w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim. W latach 1995 – 2001 odbywał studia doktoranckie w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, prowadził pracę katechetyczną w Rosji i na Ukrainie. W latach 2004 – 2007 był wykładowcą w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim – Wydziale Zamiejscowym w Stalowej Woli, odbył również studia doktoranckie w Katolickim Uniwersytecie w Ružomberoku na Słowacji.

Od 2009 roku do chwili obecnej jest wykładowcą w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Chełmie. Prowadzi następujące przedmioty: Pojęcia i systemy pedagogiczne, Pedagogika społeczna, Andragogika, Pedagogika ogólna, Etyka nauczycielska, Pedagogika kultury. Wypromował dotychczas 23 prace licencjackie, był recenzentem 34 prac licencjackich.

Zgodnie z zapisami autoreferatu Habilitanta odnotować należy również pobyty zagraniczne w Wielkiej Brytanii oraz Szwecji, miały one związek przede wszystkim z misją duszpasterską Habilitanta oraz jego działalnością katechetyczną.

Zgodnie z treścią art. 16, pkt. 1 i 2 Ustawy z dnia 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (ze zmianami z dnia 18. 03. 2011 r.) ocenie w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego podlegają: osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, które powinny stanowić znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej. Ocenie podlega również aktywność naukowa lub artystyczna Kandydata. Art. 16 ust. 3 Ustawy zobowiązuje do oceny Kandydata we wskazanych obszarach zgodnie z kryteriami oceny ujętymi w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

OSIĄGNIĘCIA NAUKOWO-BADAWCZE HABILITANTA

Jako osiągnięcie habilitacyjne (zgodnie z art. 16 ust. 2 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (ze zmianami z dnia 18. 03. 2011 r.) dr Jerzy Król wskazał monografię: „Wyznaczniki współczesnego systemu wychowania i edukacji w Szwecji”, Wydawnictwo KUL, Lublin 2014, Lublin 2014, ss. 264.

Jak wskazuje Autor „Przedmiotem opracowania są zagadnienia wychowania i edukacji w Szwecji w XX i XXI w. Problematykę tę rozpatrywano w celu wskazania głównych wyznaczników wychowania i edukacji występujących w tym kraju. Autorowi pracy przyświecała główna idea pedagogiki porównawczej, według której należy tak przedstawić zagadnienie, aby lepiej zrozumieć naturę i specyfikę wychowawczo-edukacyjną danego kraju. Biorąc za punkt wyjścia wymieniony postulat pedagogiki porównawczej, w opracowaniu starano się uwzględnić perspektywę historyczną, zwłaszcza w odniesieniu do takich zagadnień, jak: ustrój państwa, religia, rozwój ustawodawstwa, zmiany w dziedzinie gospodarczej i społecznej. Takie nastawienie znalazło swoje odbicie już na etapie ustalania źródeł i budowy planu pracy.” (J. Król, autoreferat s. 6, a także rozprawa habilitacyjna s. 9). Autor zaznacza również, że: „Wśród osiągnięć naukowych opracowania (rozprawy – przyp. recenzenta) należy podkreślić: ujęcie tematu w oparciu o nową, szerzej nieznaną w Polsce literaturę, powiązanie perspektywy historycznej, wyznaniowej i szkolnej w prezentacji omawianego zagadnienia, krytykę założeń, jak i praktyki wychowawczo-edukacyjnej, opracowanej na podstawie tekstów i badań autorów szwedzkich, ukazanie specyficznego w kontekście szwedzkim spojrzenia na dobro wychowawcze osoby”.

Biorąc pod uwagę powyższe, a także wnikliwą lekturę rozprawy, wskazanej jako osiągnięcie habilitacyjne, stwierdzam (1) znaczące braki metodologiczne w przygotowaniu rozprawy, (2) brak odwołania do uznanej literatury z zakresu pedagogiki porównawczej, (3) nieuwzględnienie w rozprawie uznanych źródeł naukowych i badań naukowych dotyczącej Skandynawii, a przede wszystkim Szwecji, (4) brak wyróżnienia istotnych problemów

badawczych, koncentrowanie się na wybranych w sposób arbitralny problemach wtórnych, przy czym i w tej próbie analizy odnotowuję liczne niedostatki metodologiczne w zakresie pedagogiki porównawczej.

I tak po pierwsze: **w zakresie metodologii badań porównawczych widoczne są istotne braki w przygotowaniu do komparatystyki.** W rozwoju pedagogiki porównawczej wyróżnić można dwie zasadnicze fazy. Pierwsza z nich charakteryzowała się zbieraniem danych ilościowych. W tej fazie podstawowymi konceptualizacjami były teorie Julliena i Rosselló. W drugiej fazie nacisk położono przede wszystkim na wyjaśnianie zjawisk, w mniejszym zaś stopniu interesujący był dla badaczy zajmujących się porównaniami międzynarodowymi opis systemów oświaty i szkolnictwa wyższego. W tej fazie uznanie zyskały teorie i związane z nimi badania Michaela E. Sadlera (1861-1943), Nicholasa Hansa (1888-1969) oraz Isaaca Kandela (1881-1965). Sadler stał na stanowisku, że w badaniach porównawczych należy przede wszystkim analizować konteksty społeczne i kulturowe, w jakich osadzona jest edukacja. To, co dzieje się poza szkołą jest bowiem podstawą zrozumienia systemu kształcenia i wychowania. Praktyczną natomiast korzyścią komparatystyki miało być lepsze zrozumienie własnego systemu edukacji. Kontynuatorem koncepcji Sadlera był Kandel, który swoje poglądy dotyczące istoty pedagogiki porównawczej przedstawił w książce „Comparative education” (1933). Wskazał w niej, że w badaniach porównawczych można stosować kilka metod. Jedną z nich może być analiza statystyczna wybranych zmiennych, inną - badanie wpływu oświaty na poziom dobrobytu danego kraju poprzez wskazanie wskaźników scholaryzacji, stopnia analfabetyzmu lub wybranych problemów społecznych. Jeszcze inną metodą, zdaniem Kandela, miało być porównywanie jakości edukacji poszczególnych krajów. Zadaniem komparatysty, jego zdaniem, miało być: „Ustalenie znaczenia oświaty w świetle sił politycznych, społecznych i kulturalnych, które określają charakter narodowych systemów oświaty”. Według cytowanego autora badania systemów oświatowych rzadko kiedy wykraczały poza prosty opis. Choć sam w sobie interesujący, uniemożliwiał on szukanie uogólnień czy cech wspólnych z innymi systemami, ponieważ z reguły nie uwzględniał kulturowego kontekstu istnienia edukacji. W koncepcji Kandela eksponowane było przekonanie, że wyniki badań porównawczych mogą być z pożytkiem stosowane w innych krajach, jeśli wychodzą poza opis, a przedstawiają analizę i wyjaśnienie lub interpretację kontekstu społeczno-politycznego oraz przyczyn istnienia oświaty w określonym kształcie czy według danego wzorca. Dzisiejsze znaczenie myśli Kandela wyznaczają przede wszystkim jego wskazania, że w badaniach porównawczych obecne być muszą nie tylko informacje o systemach oświaty, wychowania czy szkolnictwa wyższego, lecz potrzebna jest także świadomość kontekstu historyczno-kulturowego, w jakim się rozwijały oraz umiejętne analiza oraz interpretacja zjawisk edukacyjnych, stanowiąca przyczynek do przewidywania zmian. Koncepcje Kandela wywarły wpływ także na myśl Hansa, który w swoich badaniach komparatystycznych analizował przede wszystkim siły historyczne oddziałujące na edukację. Poglądy Hansa były także zbieżne z ideami dwóch niemieckich pedagogów porównawczych: Friedricha Schneidera (1881-1965) oraz Franza Hilkerera (1881-1969). Zdaniem Hansa, pedagogika porównawcza opiera się na opisie i porównywaniu rzeczywistości edukacyjnej, na analizie podobieństw i różnic pomiędzy krajami oraz próbie tworzenia ogólnych zasad, które uzasadniają inne - od

istniejących w danym kraju - rozwiązania edukacyjnych problemów. Pierwszym krokiem komparatysty jest tu dogłębne studium systemu (systemów) kształcenia z uwzględnieniem kontekstu historyczno-kulturowego danego kraju (krajów). Drugi krok stanowi zbieranie danych ilościowych, określających czynniki warunkujące istnienie systemu edukacji w określonym kształcie. Czynniki te Hans podzielił na trzy grupy: naturalne (rasa, język, środowisko geograficzne, ekonomiczne), religijne (chrześcijaństwo, islam, hinduizm, religie orientalne) oraz świeckie (humanizm, socjalizm, nacjonalizm). Zdawał on sobie przy tym sprawę, iż podążanie za jego metodologią jest bardzo trudne i dlatego proponował, by początkowo w badaniach porównawczych ograniczać się do analizy jednego kraju czy wręcz jednego czynnika. Jednakże za prawomocne badanie komparatystyczne uznawał analizę wybranych czynników przynajmniej w dwóch krajach.

Schneider i Hilker byli z kolei przekonani o interdyscyplinarnym charakterze pedagogiki porównawczej. Cechą konstytutywną komparatystyki miał być jej wiedzotwórczy charakter. Nową wiedzę zdobywa się, zdaniem Hilkera, w ostatnim etapie pracy komparatysty, to znaczy wtedy, gdy dokonuje on porównania wartościującego. Był on też zwolennikiem tezy wysuwanej przez przedstawicieli nurtu antypozytywistycznego (intuicyjnego), w myśl której pedagogika porównawcza nie może być nauką nomotetyczną, ponieważ nie wykrywa prawidłowości a jedynie określa sens zjawisk pedagogicznych. Sens natomiast można uchwycić wyłącznie wtedy, gdy ukazuje się całokształt rzeczywistości edukacyjnej, czyli związki pomiędzy określonymi zjawiskami a ich kontekstem społecznym, politycznym i kulturowym. „Porównanie pedagogiczne jest metodą naukową, która wychodzi od zjawisk kształcenia i wychowania umieszczonych w czasie i mających związek ze społeczeństwem, by poprzez skonstrastowanie różnych poglądów i wytworów ujawnić leżące u ich podłoża prawidłowości, przyporządkować je na zasadzie dominacji i w ten sposób dojść do autentycznego poznania”.

Z kolei Rolland G. Paulston wyróżnił trzy fazy rozwoju pedagogiki porównawczej po 1950 roku. Pierwsza z nich obejmuje dekady lat pięćdziesiątych i sześćdziesiątych. Jej podwalinami stały się właśnie prace Sadlera, Kandela, Hansa i Schneidera, które „potwierdziły paradygmat funkcjonalny, jako dominujący sposób przedstawiania kształtowania narodowych i międzynarodowych zjawisk edukacyjnych”. W tym czasie powstawało wiele ośrodków badawczych zajmujących się pedagogiką porównawczą, zaczęto także wydawać czasopisma poświęcone tej dyscyplinie nauki. Paulston krytycznie twierdził, że wiedza miała w tym czasie charakter „ortodoksyjny i scentralizowany” – zależny od obowiązujących procedur i podejść teoretycznych. Bardzo często celem badań było tworzenie dyrektyw dotyczących konkretnych rozwiązań polityki oświatowej w danym kraju. Warto tutaj wspomnieć, że w tym właśnie czasie wielu pedagogów porównawczych zwróciło uwagę na problemy rozwoju edukacji w krajach najbiedniejszych oraz prowadziło studia porównawcze nad zmianami edukacyjnymi w tych krajach. W latach siedemdziesiątych i osiemdziesiątych XX wieku zaczęto tworzyć nowe koncepcje komparatystyczne, umocowane przede wszystkim w teoriach socjologicznych. Jak pisze Paulston: „bardziej humanistyczny marksizm, czy radykalny humanizm zaczęły nabierać znaczenia w badaniach krytycznych”. Teksty Jürgena Habermasa i Henry’ego A. Giroux odcisnęły swoje piętno także na

metodologii badań porównawczych. Okres ten Paulston nazywa walką paradygmatów (pozytywistycznego i antypozytywistycznego) lub też heterodoksją. Pod koniec lat osiemdziesiątych nasiliła się w pedagogice porównawczej tendencja odchodzenia od walki paradygmatów w kierunku akceptacji komplementarności. Niewielu badaczy ciągle stoi jeszcze na stanowisku ortodoksyjnej czystości i pozostaje w ramach swych paradygmatycznych i scjentyistycznych utopii, podczas gdy wielu kontynuuje stronnicze wysiłki, by jeden pogląd zastąpić innym, to i tak upadek teorii w naukach społecznych oznacza, iż żadna pojedyncza szkoła badawcza nie może teraz utrzymywać, że ma monopol na prawdę lub twierdzić, że zapełni całą intelektualną przestrzeń.

W rozprawie ks. dr. Jerzego Króla nie powołano się na żadną z uznanych i charakterystycznych dla komparatystyki drogi postępowania badawczego. Autor na stronie 21 i 22 rozprawy podaje iż „ od strony metodologicznej posłużymy się przede wszystkim metodą analizy i krytyki tekstów źródłowych. Korzystamy także z metody heurystycznej przy badaniu i interpretowaniu kolejnych fragmentów, co pozwala odkrywać nowe zależności w kontekście całej pracy. Częściowo zastosujemy również metodę komparatystyczną, oraz w niewielkim zakresie bez wpływu na główny wywód pracy, metodę intuicyjną.” W mojej opinii Habilitant nie posiada dostatecznej orientacji w drogach postępowania badawczego charakterystycznych dla komparatystyki, co więcej nie posiada świadomości, iż jeśli w sensie logicznym metoda pozostaje bez wpływu na główny wywód pracy, to jest ona bezużyteczna dla tegoż wywodu. Nie jest wiadome, jaką definicję „metody intuicyjnej” przyjął Autor rozprawy. Lektura rozprawy pozwala na stwierdzenie, iż intuicja bardzo często w przypadku ocenianej rozprawy zastępuje metodę naukową.

Po drugie **w rozprawie brak odwołania do uznanej literatury przedmiotu.** W bibliografii znajdują się dokumenty szwedzkie dotyczące edukacji i wychowania, co uznają za ważny i potrzebny w każdym badaniu porównawczym element pracy naukowej. W literaturze podstawowej nie pojawia się już jednak ani jedno nazwisko komparatysty: ani polskie, ani obce. Zabrakło tak uznanych w tej dziedzinie autorytetów jak B. Nawroczyński, A. Mońka-Stanikowa, R. Pachociński, W. Rabczuk, Cz. Kupisiewicz, E. Potulicka, B. Śliwerski, Z. Melosik, a z obcych: G. Bereday, P. Rossello, I. Kandel , ze poprzestaną jedynie na kilku wybranych. Siedmiokrotnie Autor wymienia jednak własne artykuły, z których żaden nie może być uznany za artykuł komparatystyczny.

Po trzecie: **zabrakło odniesień do literatury omawiającej w sposób problemowy, wielowątkowy i wyczerpujący szwedzki system edukacyjny i związane z nim tło historyczne, społeczne i kulturowe.** Mam tu przede wszystkim na myśli rozprawy Tomasza Gmerka odnoszące się do problemów skandynawskich np. T. Gmerek, „Szkolnictwo wyższe w krajach skandynawskich”, Poznań 2005, czy też Ewa Johnsson, „System edukacji w Szwecji”, w: Eugenia Potulicka, Dobrochna Hildebrandt-Wypych, Celina Czech-Włodarczyk, „Systemy edukacji w krajach europejskich”, Kraków 2012. Nie odwołano się również do dokumentów europejskich, w tym powszechnie wykorzystywanej w badaniach porównawczych europejskiej sieci informacji o edukacji Eurydice, co umożliwiłoby poprowadzenie racjonalnego wywodu porównawczego poprzez uzyskanie zestawień ilościowych oraz analiz jakościowych.

Po czwarte, w rozprawie habilitacyjnej brak wyróżnienia istotnych problemów badawczych, przeważa koncentrowanie się na wybranych w sposób arbitralny problemach wtórnych. W rozprawie pojawiają się również zagadnienia uznane za nowe, podczas, gdy w pedagogice są zagadnieniami trwale umocowanymi i wielokrotnie omawianymi. Za przykład niech posłużą dwa problemy wybrane z rozprawy. Autor rozważa na stronie 138 rozprawy i dalszych kwestie związane z „indywidualną wartością dziecka w centrum działań wychowawczych i edukacyjnych”. Powołanie się na naukowe analizy szwedzkich autorów nie budzą zastrzeżeń, jednak zaskakujący jest brak odniesień do szerszego spektrum poruszanych problemów w tym do historycznie ugruntowanych i omawianych w podstawowych podręcznikach z zakresu myśli pedagogicznej, jak choćby zagadnienia personalizmu pedagogicznego (w rozprawie brak odwołania do filozofii chrześcijańskiej – np. Maritain, czy Tarnowski, a także do filozofów i pedagogów idei Nowego Wychowania – np. Montessori, Hessen, Dewey).

Drugim przykładem są opisywane przez Autora problemy związane z zagadnieniami społecznego funkcjonowania dziecka. Pojawiające się stwierdzenia mają charakter chaotyczny, brak głównej myśli wokół której Autor prowadzi wywód. Bardzo często pojawiają się stwierdzenia dowodzące skrótowego i potocznego sposobu widzenia zagadnień pedagogicznych. Na str. 147 Autor pisze na przykład: „Udowodniono na podstawie eksperymentu, że dzieci, które umiały się powstrzymać od zjedzenia cukierków, po kilku latach od jego przeprowadzenia miały już na starcie lepszą sytuację osobistą i o wiele lepsze wyniki szkolne”. I dalej w tym samym akapicie: „Zauważa się że u dzieci (częściej u tych, które były wychowywane tylko przez matkę) że ich nieumiejętność samokontroli prowadzi do agresywnych zachowań”. Podobne stwierdzenia pojawiają się w każdym rozdziale książki, dowodzą poważnych braków w wiedzy pedagogicznej, braku umiejętności rozpoznawania podstawowych dla dyscypliny naukowej zagadnień, błędów definicyjnych, pojęciowych i metodologicznych.

Na pozostały dorobek naukowy Habilitanta składają się dwie książki: J. Król, *Ku nawróceniu – Jan Paweł II*, Sandomierz 2005, (ISBN 83-7300-553-6) oraz J. Król, *Pedagogika nawrócenia i wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, Sandomierz 2007, (ISBN 978-83-7300-878). Książka pt. „Pedagogika nawrócenia i wychowania w nauczaniu Jana Pawła II” stanowiła rozprawę doktorską w przewodzie prowadzonym w Uniwersytecie w Rużomberoku, a zatem nie może zostać zaliczona do dorobku habilitacyjnego, którego podstawę stanowią prace naukowe prowadzone i dokumentowane po uzyskaniu stopnia naukowego doktora.

Poza tym Habilitant do oceny przedstawił także siedem artykułów, z których jedynie angielszczyzny ukazał się w punktowanych czasopiśmie. Lista artykułów wskazanych do oceny:

1. J. Król, *Teologiczno – wychowawcza duchowość małżeństwa i rodziny*, [w:] *Profilaktyka, resocjalizacja, rewalidacja, pomocą w rodzinie*, red. B. Kałdon, I.Kurylak, Sandomierz – Stalowa Wola 2007. Link do artykułu: <http://sfd.kuria.lublin.pl/images/stories/pdf/inne/duchowoscrodziny.pdf>

2. J. Król, *Edukacja w dobie globalizacji*, w: D. Bis, E. Smółka, R. Skrzyniarz (red.), Lublin, Wydawnictwo KUL 2012, s. 37- 52.
3. J. Król, *Wychowanie a potrzeba ukazania sensu życia*, [w:] *Scientia*, Chełmskie Towarzystwo Naukowe, Nr 7 ISSN 1899-0630, 2013 s. 11- 33.
4. J. Król, *Kultura i jej związek z nawróceniem i wychowaniem człowieka*, VI Międzynarodowa Konferencja Naukowa, Sociálne posolstvo Jána Pavla II. pre dnešný svet, Poprad, 21-22.03.2013.(1-17), dokument elektroniczny – almanach s. 403-416.
5. J. Król, K. Zielińska, *Perspektywy wychowawcze współczesnej rodziny*, [w:] J. Stala, *Nauki o rodzinie w służbie rodziny*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie Wydawnictwo Naukowe, Kraków 2014 s. 353-374.
6. J. Król, *Bezpieczeństwo wychowania i edukacji w Szwecji a etyka*, *Acta Universitatis Nicolai Copernici – Pedagogika XXX* (2014), s. 40-60.
7. J. Król, *The present situation and the idea of personalistic education*, *Roczniki Teologiczne*, Towarzystwo Naukowe Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego Jana Pawła II Tom LXI, zeszyt 10, 2014 s. 21-34.

Pozostałe artykuły zostały wymienione w autoreferacie ale nie dołączono ich pełnych tekstów a zatem nie zostały poddane ocenie. Lista tychże artykułów:

1. J. Król, *A word about Divine Mercy*, [w:] *Messenger of Mercy*, spring 1 nr 43, London 2008 s. 7-9.
2. J. Król, *Rola punktów orientacyjnych – ideałów wychowawczych w kontekście pluralizmu kulturowego*, [w:] M. Z. Babiarz, E. M. Szumilas, *Rozwój integralny dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w aspekcie kulturowym i religijnym*, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce 2013 s.115-139.
3. J. Król, Mazur P, *Ewangelizacja współczesnej kultury wyzwaniem dla pedagogiki pastoralnej*, [w:] M. Z. Babiarz, E. M. Szumilas, *Rozwój integralny dziecka ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w aspekcie kulturowym i religijnym*, Uniwersytet Jana Kochanowskiego, Kielce 2013 s. 41-67.
4. J. Król, *Rola norm i autorytetów w wychowaniu*, red. M. Z. Stepulak, *Specyfika wychowania w systemie rodzinnym*, Innovatio Pres, Lublin 2013 s. 123-141.
5. J. Król, *Idea wychowania i szkolnictwa w Szwecji – związek z Kościołem Luterskim*, *Scientific Bulletin of Chełm, Section of Pedagogy*, Chełm 2013 s.21-30..
6. J. Król, *Tabu we współczesnej edukacji i wychowaniu a doświadczenia skandynawskie*, Instytut Nauk Humanistycznych PWSZ w Chełmie i Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna nr 1 w Chełmie w dniach 4-5.03.2014. (s. 1-16) art. w druku dla PWSZ w Chełmie.
7. J. Król, *Wychowanie w perspektywie personalistycznej i znaczenie kultury dla wychowania w nauczaniu Jana Pawła II*, art. w druku KUL (s.1-19).

8. J. Król, *Verbalizm*, [w:] J. Karbowniczek, *Small Lexicon of the Early School Teacher*, S.E.C.T Fribourg 2013 s.373.
9. J. Król, *Verbalizm*, [w:] J. Karbowniczek, *Mały leksykon pedagoga wczesnoszkolnego*, Instytut Wydawniczy Erica, Warszawa 2014 s. 269-270.
10. J. Król, *Wychowanie i edukacja w kontekście kultury współczesnej a niedostosowanie społeczne*, [w:] *Niedostosowanie społeczne. Teorie i doświadczenia*, red. H. Bejger, R. Kartaszyńska, Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa, Chełmskie Towarzystwo Naukowe, Chełm 2014, s. 165-183.

Habilitant wskazał 17 konferencji, w których brał czynny udział, przy czym w 11 przypadkach określił temat wygłoszonego przez siebie referatu. Lista konferencji oraz wygłoszonych przez Habilitanta referatów:

1. J. Król, Znaczenie duchowości rodziców dla życia rodzinnego, referat wygłoszony na Drugim zjeździe Polskiego Forum Rodziny, Sandomierz 2 – 3 grudnia 2006.
2. J. Król, Filary duchowości małżeńskiej, referat w Radiu Maryja, 27 luty 2007, [www.radiomaryja.pl]2007.02.27.am.mp3 (34,63 MB).
3. J. Król, Teologiczno – wychowawcza duchowość małżeństwa i rodziny, referat w ramach międzynarodowej konferencji naukowej, „Profilaktyka resocjalizacja i rewalidacja – pomocą rodzinie“, Stalowa Wola Wydział Zamiejscowy Nauk o Społeczeństwie KUL 19.04.2007.
4. J. Król, Pedagogika duchowości małżeńskiej, referat w Wyższym Seminarium Duchownym w Sandomierzu, 10 marca 2007.
5. J. Król, Edukacja w dobie globalizacji, referat wygłoszony w ramach międzynarodowej konferencji naukowej, „Pedagogiczna wielowymiarowość rozwoju. Jednostka – przestrzeń społeczna – instytucja“, Lublin KUL 4-6.04.2011.
6. J. Król, Sekularyzacja i mass media – wpływ na wychowanie, referat wygłoszony w ramach III międzynarodowej konferencji naukowej, Współczesne strategie i wyzwania edukacyjne „Szkoła między tradycją a nowoczesnością“ organizowanej przez Katedrę Pedagogiki PWSZ w Chełmie, 9-10.05.2012.
7. J. Król, Rola punktów orientacyjnych – ideałów wychowawczych w kontekście pluralizmu kulturowego, referat wygłoszony w ramach IV ogólnopolskiej konferencji naukowej, „Dziecko ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w perspektywie rozwoju integralnego“, organizowanej przez UJK w Kielcach, 21-22.03.2012.
8. J. Król, Dialog w epoce globalizacji, referat wygłoszony w ramach międzynarodowej konferencji naukowej, „Dialog jako sposób współistnienia“, organizowanej przez Katedrę Pedagogiki PWSZ w Chełmie, 6.06.2012.

9. J. Król, Kultura i jej związek z nawróceniem i wychowaniem człowieka, artykuł – referat, VI międzynarodowa Konferencja Naukowa, Sociálne posolstvo Jána Pavla II. pre dnešný svet, Poprad, 21-22.03.2013.
10. J. Król, Upbringing and Education from the Personalist Perspective, referat wygłoszony w ramach 12th International Conference on Person, Lund, Sweden, 6-10.08.2013.
11. J. Król, Udział w konferencji, Rodzina we współczesnej Europie, zorganizowanej przez Fundację Konrada Adenauera, Kraków 13-14.09.2012.
12. J. Król K. Zielińska, Perspektywy wychowawcze współczesnej rodziny, referat wygłoszony w ramach X międzynarodowej konferencji naukowej, „Współczesna rodzina: perspektywy lokalne i europejskie” organizowanej przez Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie 23-24.10.2013.
13. J. Król, L’educazione nella prospettiva personalistica e l’importanza della cultura nel insegnamento di Giovanni Paulo II, w ramach trzeciej edycji międzynarodowej konferencji, „Lubelskie dni personalizmu – osoba i personalizm w myśli Karola Wojtyły/Jana Pawła II“ w KUL, Jana Pawła II, 24-25.10.2013.
14. J. Król, Tabu we współczesnej edukacji i wychowaniu a doświadczenia skandynawskie, referat wygłoszony w ramach konferencji „Przełamywanie tabu w języku, kulturze oraz edukacji dzieci i młodzieży” zorganizowanej przez Instytut Nauk Humanistycznych PWSZ w Chełmie i Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną nr1 w Chełmie w dniach 4-5.03.2014.
15. J. Król, Bezpieczeństwo wychowania i edukacji w Szwecji a etyka, referat wygłoszony w ramach V Międzynarodowej Konferencji Naukowej, „Współczesne strategie i wyzwania edukacyjne, w trosce o bezpieczeństwo dzieci i młodzieży”, organizowanej przez Katedrę Pedagogiki PWSZ w Chełmie 8-10.05.2014.
16. J. Król, Wychowawczy potencjał małżeństwa i rodziny katolickiej, Jesienne Warsztaty Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej w Kazimierzu Dolnym n. Wisłą 12-14 września 2014 r. (s.1-14).
17. J. Król, Zadania i funkcje szkoły w Szwecji, Referat wygłoszony na posiedzeniu Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej działającego pod patronatem KNP PAN 03.12.2014. w KUL w Lublinie (s.1-12).

Tematyka wystąpień konferencyjnych Habilitanta była związana z prezentacją jego dorobku dydaktycznego i duszpasterskiego, w mniejszym stopniu naukowego. Wśród wymienionych konferencji zabrakło wyjścia poza środowisko lokalne. Zakres tematyczny wygłoszonych referatów lokuje zainteresowania badawcze Habilitanta w obszarze teologii pastoralnej, w niewielkim stopniu w zakresie pedagogiki.

Podsumowując uznaję, iż w obszarze działalności naukowej kandydat nie spełnia wymagań zawartych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa 2 Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

Dorobek dydaktyczny i popularyzatorski oraz współpraca międzynarodowa :

- a. Habilitant nie brał udziału w projektach badawczych Narodowego Centrum Nauki, Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, nie brał udziału także w żadnym projekcie naukowym finansowanym ze środków zewnętrznych.
- b. Habilitant brał udział w czterech międzynarodowych oraz siedemnastu krajowych konferencjach naukowych, przy czym brak jest osadzenia tychże konferencji w dyscyplinie pedagogika.
- c. Habilitant nie otrzymał nagrody za działalność naukową lub dydaktyczną.
- d. Habilitant nie jest promotorem pomocniczym w przewodzie doktorskim, nie promował również prac magisterskich.
- e. Habilitant jest członkiem Zespołu Pedagogiki Chrześcijańskiej, działającego pod patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych PAN, członkiem Chełmskiego Towarzystwa Naukowego.
- f. Habilitant jest recenzentem zewnętrznym w czasopiśmie Zeszyty Nauk o Rodzinie, Wydawnictwa Naukowego Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego, znalazł się również w komitecie naukowym serii książek - Book Series: Linguaggio e società/Language and Society, Casa editrice: Limina Mentis, Villafranca – Italy.
- g. Habilitant podaje, iż jest członkiem polsko-szwedzkiego zespołu badawczego „Znaczenie wzorców”, (ÖSS Fundusz Morza Bałtyckiego), a prowadzone badania mają na celu „kolekcjonowanie danych na temat „Obrazów nauczycieli””. Nie wskazano roli, jaką pełni Habilitant w tym projekcie, czasu jego trwania oraz danych metodologicznych badań związanych z projektem.
- h. W okresie podoktorskim dr Jan Król nie wykonał ekspertyz dla zewnętrznych interesariuszy, nie brał udziału w zespołach eksperckich i konkursowych o charakterze zewnętrznym.
- i. Habilitant nie ma w swoim dorobku recenzji międzynarodowych i krajowych projektów.

Podsumowując tę część recenzji uznać można, iż w większości kryteriów ks. dr Jerzy Król nie wypełnia w stopniu koniecznym poszczególnych kryteriów oceny ujętych w rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa 2 Wyższego z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów

oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego (Dz. U. Nr 196, poz. 1165).

WNIOSEK KOŃCOWY

Ks. dr Jerzy Król nie spełnia znakomitej większości z kryteriów wymienionych w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego.

Odnosząc się do kluczowych kryteriów, wymienionych w art. 16 ust. 1 i 2 Ustawy z 14 marca 2003 r. o stopniach i tytule naukowym oraz stopniach i tytule w zakresie sztuki (ze zmianami z dnia 18. 03. 2011 r.), ocenie w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego podlegają: osiągnięcia naukowe lub artystyczne, uzyskane po otrzymaniu stopnia doktora, które powinny stanowić znaczny wkład autora w rozwój określonej dyscypliny naukowej lub artystycznej, jak również aktywność naukowa lub artystyczna Kandydata. Na podoktorski dorobek naukowo-badawczy ks. dr Jerzego Króla składają się: dwie monografie autorskie, siedem artykułów w czasopismach, kilkanaście referatów wygłoszonych podczas konferencji w niewielkim stopniu reprezentatywnych dla pedagogiki.

Dorobek naukowo-badawczy Kandydata nie jest spójny i w znaczącym stopniu odnosi się do teologii pastoralnej a w niewielkim jedynie stopniu do pedagogiki. W żaden sposób nie można zaliczyć jednej rozprawy odnoszącej się do pedagogiki porównawczej jako istotny wkład w rozwój dyscypliny pedagogika oraz subdyscypliny pedagogika porównawcza. Wyraźne, opisane przeze mnie wcześniej braki w wiedzy z zakresu pedagogiki oraz pedagogiki porównawczej uwidocznione w rozprawie habilitacyjnej oraz artykułach wskazanych, brak osiągnięć dydaktycznych i naukowych, brak promocji prac magisterskich, brak promotorstwa pomocniczego w przewodzie doktorskim, brak udziału w projektach badawczych finansowanych ze środków zewnętrznych wskazują na przedwczesny charakter składanego przez Habilitanta wniosku o awans naukowy.

Stwierdzam brak spełnienia w stopniu wystarczającym kryteriów procedury w postępowaniu o nadanie stopnia naukowego doktora habilitowanego (zgodnie z treścią Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dn. 1 września 2011 r. w sprawie kryteriów oceny osiągnięć osoby ubiegającej się o nadanie stopnia doktora habilitowanego, Dz. U. Nr 196, poz. 1165), przez ks. dr. Jerzego Króla, stwierdzam również, że zarówno dorobek naukowo - badawczy, aktywność naukowa Habilitanta, jak i Jego dorobek dydaktyczny i organizacyjny, nie spełniają w wystarczającym stopniu wymagań sformułowanych w art. 16. Ustawy z 14 marca 2003 r. z późn. zm. (2011, Nr 84, poz. 455) i tym samym nie mogą stanowić podstawy nadania Kandydatowi stopnia naukowego doktora habilitowanego.

Renata Nowakowska-Siuta